



СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ



ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

ID 3014

Шифр, назва спеціальності та освітній рівень	124 Системний аналіз (бакалавр)	Назва освітньої програми	Інтелектуальний аналіз даних (2024)
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова викладання	Українська
Факультет	Факультет економіки та менеджменту (ФЕМ)	Кафедра	Каф. інформаційної діяльності та соціальних наук (IC)

Викладач/викладачі

Криськов Андрій Анатолійович, д-р іст. наук, доцент, Завідувач кафедри інформаційної діяльності та соціальних наук, [профіль на порталі "Науковці ТНТУ"](#)

Загальна інформація про дисципліну

Мета курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є формування історичної свідомості, в якій поєднуються знання і цілісне уявлення про історичний процес на українських землях, усвідомлення нерозривного зв'язку між минулим і сучасністю та місця України в контексті загальноєвропейської історії; громадянської позиції та відповідальності; вміння вільно й критично мислити. Виховання патріотизму, моральних цінностей, етичних принципів, толерантності та шанобливого ставлення до національних та культурних надбань України.
Формат курсу	Змішаний, що передбачає проведення лекцій, практичних робіт, консультацій для кращого розуміння викладеного матеріалу і має супровід в ЕНК системи ATutor, має структуру, контент, завдання і систему оцінювання
Компетентності ОП	K05. Здатність спілкуватися державною мовою усно і письмово. K08. Здатність бути критичним і самокритичним. K13. Здатність працювати в міжнародному контексті. K15. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянства України. K16. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. K16(1). Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.
Програмні результати навчання з ОП	ПР16. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ПР17. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
Обсяг курсу	Очна (денна) форма здобуття освіти: Кількість кредитів ECTS — 4; лекції — 32 год.; практичні заняття — 16 год.; самостійна робота — 72 год.;

Ознаки курсу	Рік навчання — 1; семестр — 1; Обов’язкова (для здобувачів інших ОП може бути вибірковою) дисципліна; кількість модулів — 2;
Форма контролю	Поточний контроль: Види: усний, письмовий (різновидом є тестовий). Форми: фронтальне та індивідуальне опитування, проведення історичних диктантів, розв’язання письмових завдань, кросвордів, практичних ситуацій тощо. Підсумковий контроль: екзамен
Компетентності та дисципліни, що є передумовою для вивчення	Шкільний курс "Історії України", "Всесвітньої історії" та інших суспільствознавчих дисциплін.
Матеріально-технічне та/або інформаційне забезпечення	Усі практичні заняття не за профільними дисциплінами проводяться на базі аудиторного фонду та матеріально-технічної бази університету. Навчальний процес забезпечується навчально-методичними комплексами дисциплін як у друкованому вигляді, так і в електронній формі. Працює належно оснащена бібліотека; читальний зал забезпечений бездротовим доступом до мережі Інтернет. Інформаційні ресурси бібліотеки ТНТУ ім. І. Пулюя за освітньою програмою формуються відповідно до предметної області та сучасних тенденцій наукових досліджень у цій галузі (http://library.tntu.edu.ua/).

СТРУКТУРА КУРСУ

Лекційний курс	Годин ОФЗО ЗФЗО
Тема 1: Вступ до курсу «Історія та культура України». Давня історія людської цивілізації на території України. Періодизація історії України. Формування людської цивілізації на території України. Перші етнічні та державні утворення на території України. Походження слов'ян та історичні корені українського народу. Поняття «культура». Структура та основні функції культури. Культура дослов'янського періоду.	4
Тема 2: Княжа доба Виникнення і становлення Руської держави з центром у Києві. Піднесення та розквіт Русі. Політична роздробленість. Історичне значення Русі. Утворення, піднесення й занепад Галицько-Волинського князівства, його роль в історії України. Культура Русі.	4
Тема 3: Українська козацька держава Українські землі в умовах іноземної колонізації. Виникнення козацтва. (середина XIV–перша половина XVII ст.). Національно-визвольна війна українського народу 1648-1686 рр. Створення козацько-гетьманської держави. Доба Руїни. Політика гетьмана І. Мазепи. Перша українська конституція. Колоніальна політика Російської імперії щодо України у XVIII ст. Остаточна ліквідація української автономії. Характерні риси культури Ренесансу і Бароко в Європі та на українських землях.	4
Тема 4: Україна в імперську добу: кін. XVIII – поч. XX ст. Нова геополітична ситуація в Європі. Особливості розвитку економіки в Україні. Реформи Олександра II. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель. Політика освіченого абсолютизму Габсбургів. Революція 1848 р. та її значення для Західної України. Суспільно-політичний рух у др. пол. XIX – на поч. XX ст. Створення перших політичних партій. Культура Нового часу та її стильові напрями.	4
Тема 5: Українська революція 1917-1921 рр.: відродження української державності. Лютнева революція в Росії та її значення для України. Утворення Української Центральної Ради. Боротьба за владу в Україні в листопаді 1917 – лютому 1918 рр. Проголошення радянської влади у Харкові. Війна радянської Росії проти УНР. IV Універсал, проголошення незалежності УНР. Держава гетьмана Павла Скоропадського: внутрішня політика, зовнішньополітичний курс, національно-культурна діяльність. Директорія УНР. Західноукраїнська народна республіка. Основні уроки української національної революції. Модернізм в українській культурі початку XX ст.	4

Теми занять, короткий зміст

Тема 6: Радянський період в історії України

Входження України до СРСР. Індустріалізація та колективізація в Україні. Політика українізації. Політичні репресії 20-30 рр. XX ст. Галичина, Буковина та Закарпаття в міжвоєнний період. Українське питання напередодні та на початку Другої світової війни. Напад фашистської Німеччини на Радянський Союз. Окупаційний режим в Україні. Рух опору. Наслідки Другої світової війни для України. Особливості повоєнної відбудови, адміністративно-територіальні зміни та суспільно-політичне життя. Україна у 1950-х – 1980-х рр.: наростання кризових явищ. Українська культура у XX ст.

4

Тема 7: Становлення незалежної України

«Перебудова» та проголошення незалежності України. Державотворчі процеси у 1990-х – на початку 2000-х рр. «Помаранчева революція» та її наслідки. Революція гідності як пік суспільно-політичної кризи. Переростання суспільно-політичної кризи в Україні у воєнно-політичну. Вплив Революції гідності на політичну та правову культуру українського суспільства.

4

Тема 8: Україна в умовах гібридної війни та повномасштабного вторгнення росії

Зміст і поняття «гібридної війни». Перші прояви гібридної війни росії проти України. Збройна агресія росії. Дипломатична та інформаційна війна. Основні тенденції суспільного розвитку України в 2014-2021 рр. Новий етап російсько-української війни: повномасштабне вторгнення. Духовна і культурна консолідація української політичної нації. Основні загрози безпеці та проблеми України в соціально-економічній сфері. Нові тенденції у міжнародних відносинах. Україна на сучасному етапі: здобутки, проблеми і перспективи.

4

РАЗОМ: 32

Практичні заняття (теми)

Годин

ОФЗО ЗФЗО

Тема 1. Українські землі в найдавніші часи. Київська Русь. Культура: сутність, структура, функції. Стародавня культура України. Культура України-Русі. Взаємозв'язки із візантійською традицією

2

Тема 2. Литовсько-Польський період. Виникнення козацтва. Культура України в XIV – XVIII ст. Ренесанс. Бароко.

2

Тема 3. Національно-визвольна війна українського народу другої половини XVII ст. Українські землі у XVIII ст.

2

Тема 4. Українські землі у XIX ст. Культура Нового часу (кінець XVIII – XIX ст.)

2

Тема 5. Перша світова війна. Державне відродження України. Модернізм в українській культурі кінця XIX– початку XX ст.	2
Тема 6. Українські землі періоду між двома світовими війнами. Друга світова війна і післявоєнна відбудова.	2
Тема 7. Суспільно-політичне та економічне життя України у другій половині 1950-х – 2010-х рр. Українська культура XX ст. Основні тенденції розвитку культури на сучасному етапі	2
Тема 8. Україна в умовах гібридної війни та повномасштабної агресії росії	2
РАЗОМ:	16

ІНШІ ВИДИ РОБІТ

Тема: 1 Давня історія людської цивілізації на території України.

1. Дайте загальну характеристику політичного, суспільного та культурного побуту слов'ян.
2. З'ясуйте роль та значення впливу і взаємозв'язку античної цивілізації у Північному Причорномор'ї та Приазов'ї на місцеве населення: їх культуру, побут, заняття.
3. Висвітліть взаємовплив культур (скіфська, антична, слов'янська) на праукраїнських землях.
4. Культура антів.
5. Культура східних слов'ян дохристиянської доби.

Тема 2: Княжа доба.

1. Охарактеризуйте боротьбу руських князівств проти монголо-татар і розкрийте значення та наслідки цієї боротьби.
2. Розкрийте особливості політичного та соціально-економічного розвитку Галицько-Волинської держави.
3. Визначте роль Русі й Галицько-Волинської держави у формуванні української народності й державності.
4. Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво Русі.
5. Особливості культурного розвитку в Галицько-Волинській державі.
6. Народна культура Русі та Галицько-Волинської держави.
7. Давньоруська культурна спадщина у східноєвропейському ареалі культурних традицій.

Тема 3: Українська козацька держава

1. Проаналізуйте які ознаки державності мала Запорозька Січ?
2. Охарактеризуйте воєнне мистецтво козаків.
3. Охарактеризуйте колоніальну політику Російської імперії щодо України у XVIII ст.
4. З'ясуйте причини ліквідації Запорізької Січі у 1775 р.
6. Проаналізуйте особливості розвитку Правобережної України.
7. З'ясуйте які українські землі увійшли до складу Російської та Австрійської імперій у результаті трьох поділів Речі Посполитої.
8. Охарактеризуйте музику відродження та бароко.
9. Братський рух та його культурні здобутки.
10. Спадкоємність культури Київської Русі та творче осмислення нових цінностей західноєвропейського Ренесансу в українській культурі.
11. Охарактеризуйте особливості народної культури на українських землях у XIV – XVIII ст.
12. Розкрийте феномен козацької культури.

Тема 4: Україна в імперську добу: кін. XVIII – поч. XX ст.

1. З'ясуйте які причини сприяли швидкому економічному розвитку України в XIX ст.?
2. Порівняйте становище українців у Австро-Угорській та Російській імперіях. Які можна виділити відмінності?
3. Коли виникли громади та яку роль вони відіграли в національному відродженні України?

4. Які суспільно-політичні течії діяли на західноукраїнських землях? Порівняйте їх напрямки діяльності.

5. Початок Першої світової війни. Головні воєнні дії на території України. Український національно-визвольний рух у роки війни.

6. Розкрийте феномен Т. Шевченка.

7. Охарактеризуйте стильову своєрідність архітектурного мистецтва.

8. З'ясуйте особливості розвитку музичної та театральної культури.

9. Проаналізуйте особливості розвитку духовної культури українського народу.

Тема 5: Українська революція 1917-1921 рр.: відродження української державності.

1. Чому квітень-червень 1917 року можна схарактеризувати як початок створення української державності?

2. При якому національному уряді України було досягнуто найбільших успіхів у державному будівництві?

3. Проаналізуйте боротьбу за владу в Україні у 1919-1921 рр.

4. Проаналізуйте причини втрати Україною своєї незалежності та розкрийте значення національно-демократичної революції 1917-1921 рр.

5. Проаналізуйте розвиток українського мистецтва у роки визвольних змагань.

6. Охарактеризуйте діяльність меценатів та їх вплив на розвиток культури.

7. Духовна культура українського народу.

Тема 6-7: Становлення незалежної України

1. Революція гідності як пік суспільно-політичної кризи.

2. Охарактеризуйте процес переростання суспільно-політичної кризи в Україні у воєнно-політичну.

3. Проаналізуйте сучасні політичні партії та блоки в Україні.

4. Визначте пріоритетні напрями сучасної зовнішньої політики України.

5. Прослідкуйте та висвітліть процес становлення та основні здобутки українського кінематографу.

6. Розвиток архітектури.

7. Особливості розвитку та основні здобутки образотворчого мистецтва.

8. Духовна культура українців у тоталітарну добу.

9. Охарактеризуйте розвиток музичного мистецтва в незалежній Україні.

10. Проаналізуйте основні напрямки та досягнення образотворчого мистецтва.

11. З'ясуйте особливості розвитку архітектури та монументального мистецтва.

12. Проаналізуйте характерні риси українського постмодерну та їх прояви в українській культурі.

13. Духовна культура українців.

14. Визначні культурні діячі українського походження за кордоном, їх здобутки та внесок у світову спадщину.

Тема 8: Україна в умовах гібридної війни

1. Проаналізуйте російсько-українське економічне протистояння у 2014-2019 рр.

2. Сформулюйте й аргументуйте власну точку зору щодо перспектив економічного, політичного і соціального розвитку України.



Інформаційні джерела для вивчення курсу

Рекомендована література

Базова

1. Бойко О. Новітня історія України (2014-2019 рр.). Київ : ВЦ «Академія», 2020. 160 с.
2. Війна і міф. Невідома Друга світова / за заг. ред. О. Зінченка, В. В'ятровича, М. Майорова; Укр. ін-т нац. пам'яті. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 272 с.
3. В'ятрович В. Україна. Історія з грифом «Секретно»/ Володимир В'ятрович. 2-ге вид. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 512 с.
4. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ: Портал, 2021. 408 с.
5. Епплбом Е. Червоний голод. Війна Сталіна проти України / наук. ред. Л. Гриневич ; пер. Д. Матінглі, О. Кисіль ; відп. за вип. У. Густей. Київ : HREC PRESS, 2018. 437 с.
6. Грушевський М. Ілюстрована історія України. Київ : Корбуш, 2019. 720 с.
7. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття) : ілюстрована хрестоматія : у 3 ч. / за заг. ред. Ю. С. Сабадаш. Ч. 1. Київ : Ліра-К, 2020. 320 с.
8. Історія української культури (XX століття) : ілюстрована хрестоматія. Ч. 2 / за заг. ред. Ю. С. Сабадаш. Київ : Ліра-К, 2022. 292 с.
9. Історія української культури: Навч. посіб. / О. Ю. Павлова, Т.Ф. Мельничук, І. В. Грищенко; за ред. О. Ю. Павлової. К.: Центр учбової літератури, 2019. 368 с.
10. Плохій С. Брама Європи / Сергій Плохій; пер. з англ. Романа Ключка. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 496 с.
11. Плохій С. «Козацький міф. Історія і націєтворення в епоху імперій» Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 440 с.
12. Плохій С. Російсько-українська війна: повернення історії. Харків, 2023. 400 с.
13. Палій О. Короткий курс історії України. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2017. 464 с.

Допоміжна

1. Дашкевич Я. «Постаті. Нариси про діячів історії, політики та культури», укладачі Капраль М., Фелонюк А., Сварник Г., Скочиляс І.. Львів, «Піраміда», 2016. 807 с.
2. «Дисиденти. Антологія текстів», упорядники Сінченко О., Стус Д., Фінберг Л. Київ-Львів, «Дух і Літера», 2018. 626 с.
3. «Друга світова. Непридумані історії», упорядник Вахтанг Кіпіані. Харків, «Vivat», 2018. 304 с.
4. Гуржій О.І. та ін. Гетьманська Україна / О.І. Гуржій, Т.В. Чухліб. К., 2016. 320 с.
5. Історія України від діда Свирида / Ілюстрації О. Бондаренка, каліграфія Н. Ком'яхової. Книга перша. Київ: Сілаєва О. В., 2017. 272 с.
6. Історія України від діда Свирида / Ілюстрації О. Бондаренка, каліграфія Н. Ком'яхової. Книга 2. К.: Сілаєва О. В., 2017. 384 с.
7. Історія України від діда Свирида / Ілюстрації О. Бондаренка, каліграфія Н.Ком'яхової. Книга 3. Київ: Сілаєва О. В., 2020. 392 с.
8. Історія України написана у V ст. до нашої ери Геродотом, перекл. Спасько С.К. К.: ФОП Стебеляк О.М., 2019. 144 с.
9. Конквест Р. «Жнива скорботи: радянська колективізація і голодомор». Київ, «Центр навчальної літератури», 2019. 275 с.
10. Лавріненко Ю. Розстріляне відродження. Антологія 1917–1933. Поезія – проза – драма – есей / Юрій Лавріненко. К. : Смолоскип, 2004. 992 с.
11. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусії. К.: Критика, 2015. 456 с.

12. Скоропадський П. «Спогади. Кінець 1917 – грудень 1918». Київ, «Наш формат», 2016. 493 с.
13. Сучасна культурологія: постмодернізм у логіці розвитку української гуманістики : колективна монографія / Ю. С. Сабадаш, О. М. Гончарова, Л. Г. Дабло та ін. ; за заг. ред. Ю. С. Сабадаш. Київ : Ліра-К, 2021. 432 с.

Інформаційні ресурси

1. Днеслово: інтернет-збірник наукових праць // URL: http://dneslovo.at.ua/load/istorija_ukrajini/24
2. Енциклопедія українознавства // URL: <http://diasporiana.org.ua>
3. Електронний навчальний курс у середовищі електронного навчання університету ATutor «Історія та культура України», ID:3014 / О.Б. Потіха // <https://dl.tntu.edu.ua/login.php?course=3014>
4. Ізборник (збірники документів з історії України) // URL: <http://litopys.org.ua/>
5. Ізборник. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації // URL: <http://izbornyk.org.ua/>
6. Інститут історії України НАН України. URL: <http://www.history.org.ua/>
7. Історія української культури. Ізборник // URL: <http://litopys.org.ua/istkult/ikult.htm>
8. Національна бібліотека України імені В.Вернадського // URL: www.nbuv.gov.ua
9. Підручники онлайн . Історія України // URL: <http://textbooks.net.ua/content/section/35/41/>
10. Українська історична книга // URL: <http://historybooks.com.ua/>
11. Український інститут національної пам'яті // URL: www.memory.gov.ua
12. Читиво. Електронна бібліотека // URL: <https://chtyvo.org.ua/>

Політики курсу

Політика контролю	Використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; тестування; виконання індивідуальних завдань та презентацій; оцінювання результатів виконаних самостійних робіт; бесіди та обговорення проблемних питань; дискусії; індивідуальні консультації; екзамен. Можливий ректорський контроль.
Політика щодо консультування	Консультації при вивченні дисципліни проводяться згідно затвердженого на кафедрі . Консультування передбачено як очно ,так і з використанням ресурсів електронного навчального курсу у середовищі електронного навчання університету.
Політика щодо перескладання	Студент має право на повторне складання модульного контролю з метою підвищення рейтингу протягом тижня після складання модульного контролю за графіком. Перескладання екзамену відбувається в терміни, визначені графіком освітнього процесу. Здобувач ВО має право на зарахування результатів навчання здобутих у неформальній чи інформальній освіті.
Політика щодо академічної доброчесності	При складанні усіх видів контролю у середовищі електронного навчання завжди активується система розпізнавання особи, що складає контроль. Усі практичні роботи у ЕНК перевіряються вбудованою системою Антиплагіат. При складанні усіх форм контролю забороняється списування, у тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За наявності поважних причин (наприклад, хвороба, особливі потреби, відрядження, сімейні обставини, участь у програмах академічної мобільності тощо) навчання може здійснюватися за індивідуальним графіком, погодженим з деканом факультету.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти за курс

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль		Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота			Теоретичний курс	Практичне завдання	100
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота				
15	20		20	20				
№ лекції	Види робіт	К-ть балів	№ лекції	Види робіт	К-ть балів			
Тема 1	Практичне заняття №1	5	Тема 5	Практичне заняття №5	5			
Тема 2	Практичне заняття №2	5	Тема 6	Практичне заняття №6	5			
Тема 3	Практичне заняття №3	5	Тема 7	Практичне заняття №7	5			
Тема 4	Практичне заняття №4	5	Тема 8	Практичне заняття №8	5			

Розподіл оцінок		
Сума балів за навчальну діяльність	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
75-81	C	Добре
67-74	D	Задовільно
60-66	E	Задовільно
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни
Затверджено рішенням кафедри ІС, протокол №1 від «30» серпня 2024 року.		